

Projectbeschrijving voor de leerkracht

PROJECT *POPPENKAST*

Leerlijn Muziek | Thema Verhalen | Groep 1 en 2 | Januari 2019

Klaar voor de start?

- ✓ Gebruik de digitale versie van dit project.
- ✓ Download dit document op je computer voor het beste gebruik.
- ✓ We gaan ervan uit dat je kennis hebt van de [opzet van COH](#).
- ✓ Vraag bij de voorbereiding zo nodig hulp aan je interne cultuurcoördinator of je cultuurcoach (laat je informeren over de scholingsmogelijkheden).
- ✓ Bereid het project bij voorkeur samen met je collega's voor (vergeet de vakleerkrachten niet).
- ✓ Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is van grote meerwaarde. Zie [CultuurSchakel](#) voor het actuele aanbod.
- ✓ Nodig als dat lukt een kunstenaar uit die betrokken wordt bij de uitvoering van het project. Zie [CultuurSchakel](#).
- ✓ Bedenk van tevoren bij welke onderdelen je ouders kunt inschakelen.
- ✓ Je mag het project 'op maat maken', mits je de fasen van het creatieve proces blijft doorlopen.
- ✓ Trek voor het hele project zes tot acht lesmomenten van 45 minuten uit.
- ✓ Kijk ook even op de [Facebookpagina](#) van Cultuuronderwijs op zijn Haags voor meer informatie en het gebruikersplatform.
- ✓ Wanneer je dit project wilt koppelen aan taalonderwijs, dan is [via deze link](#) een begrippenlijst te vinden.

Inhoudsopgave

1. Informatie.....	1
2. Introductie.....	2
3. Oriëntatie.....	3
4. Opdracht: Poppenkastpop.....	5
5. Opdracht: Een poppenhuis.....	9
6. Opdracht: Poppentotaaltheater.....	13

1. Informatie

Lees ter voorbereiding van de COH-lessen onderstaande informatie over de invulling en het doel van het project en manieren om het project te promoten.

Wat doen de leerlingen in dit project?

In dit project gaan de leerlingen op ontdekkingsstocht naar de fantasievolle wereld van de poppen en het poppenspel. Welke bewegingen maken poppenkastpoppen? Welke muziek past bij de bewegingen van een pop? De leerlingen ontdekken dit aan de hand van een poppenkastverhaal en twee liedjes over poppenkastpoppen. Ze onderzoeken welke geluiden van instrumenten goed passen bij het bouwen van een poppenhuis. Hoe kun je aan muziek horen of je hard of zacht, snel of langzaam moet bouwen? Zijn bouwritmes altijd hetzelfde? Hoe bouw je eigenlijk een huis? De leerlingen komen tot een vorm van totaaltheater waarin zingen, bewegen, improviseren, musiceren en vertellen een belangrijke rol spelen.

Waarom dit project?

Knuffels en poppen zijn belangrijk voor kinderen; een knuffel kan heel dichtbij staan. Soms zelfs zo dichtbij dat een pop een beetje als een mens is. De leerlingen ontdekken dat de werelden van werkelijkheid en fantasie heel dicht bij elkaar liggen. Het is belangrijk dat leerlingen ervaren wat het verschil tussen werkelijkheid en fantasie is, hoe belangrijk fantasie is en dat iedereen op andere manieren fantasievol kan zijn.

Houdingsdoelen

In dit project worden bij de introductie, oriëntatie en opdrachten kennis- en vaardigheidsdoelen benoemd. De volgende houdingsdoelen gelden voor het project in het algemeen.

De leerling:

- toont zich nieuwsgierig en proactief;
- kan positief-kritisch reflecteren op eigen werk en op dat van anderen.

Promotie

Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is. Denk na over manieren om het project te promoten.

- Stel ouders op de hoogte van een bezoek aan een voorstelling of de komst van een [kunstenaar in de klas](#).
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.

Benodigdheden

Bij elke opdracht staat een opsomming van benodigdheden weergegeven.

In de [Toolbox muziek](#) vind je meer informatie over het bespelen van de instrumenten uit het schoolmuziekinstrumentarium. Daarnaast worden verschillende werkvormen verder uitgelegd.

Reflectievragen

De reflectievragen bij de verschillende fases van het creatief proces kunnen tijdens en na iedere fase met de individuele leerling of de hele groep besproken worden.

2. Introductie

Kennisdoelen

De leerling:

- kent het verschil tussen een pop en een mens;
- kent het verschil in bewegingen tussen een pop en een mens.

Vaardigheidsdoelen

N.v.t.

Benodigheden

- digibord

Aan de slag in de klas

Kijk ter introductie van het project met de klas naar de volgende aflevering van *Hoelahoep*: [De poppenkast](#). Uiteraard kun je ook voor een andere introductie kiezen als je een alternatief hebt.

3. Oriëntatie

Kennisdoelen

De leerling:

- kent het verschil tussen een pop en een mens;
- kent het verschil in bewegingen tussen een pop en een mens.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- zingt het lied met de leerkracht mee;
- kan zelf bewegingen verzinnen en nadoen die passen bij het lied.

Benodigheden

- een koffer met daarin wat verkleedkleden, poppenkastpoppen en/of vingerpoppetjes
- [bijlage 1: lied 'Ik stond laatst voor een poppenkraam'](#)

Aan de slag in de klas

Het filosofisch gesprek

Voer naar aanleiding van de introductie een [filosofisch gesprek](#). Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen.

- Wie heeft er een pop of knuffel? Heeft hij of zij een naam? Is hij of zij lief? Waarom?
- Praat je wel eens tegen of met je knuffel? Hoe gaat dat dan? Waar praat je over?
- Praat je knuffel of pop wel eens met jou? Kan iedereen dat horen?
- Wie zou er wel eens voor één dag een knuffel of pop willen zijn? Waarom wel of niet?

Oriëntatieopdracht

Doorloop in deze oriëntatieopdracht de volgende stappen:

1. Zet een koffer in de klas neer. Laat de leerlingen de koffer bekijken. Doe alsof je zelf ook verbaasd bent: waar komt die koffer vandaan? Wat zal erin zitten? (Zorg voor verkleedspullen met bovenop een aantal poppenkastpoppen of knuffels.) Doe de koffer open en haal één van de poppenkastpoppen eruit.
2. Pak een van de poppen uit de koffer en zet het lied 'Ik stond laatst voor een poppenkraam' aan (zie de bijlage onder benodigheden). Op de woorden 'ze deden allemaal zo' gaat de pop bijvoorbeeld zwaaien. Waarschijnlijk gaat een aantal kinderen al meedoen.
3. Herhaal dit en vraag of de kinderen de pop kunnen nadoen. Laat de pop nu bijvoorbeeld klappen.
4. Vraag aan de leerlingen: "Kunnen we ook zelf een pop zijn? Wie kan er een beweging bedenken die we kunnen nadoen?" Zet het lied een aantal keren aan (of zing het lied een aantal keren zelf) en laat telkens een andere leerling een beweging kiezen.

5. Zet het lied nogmaals aan en maak nu ook een beweging op 'o, o, o' (een verbaasd gebaar, handen op de wangen) en een beweging op 'zo, zo, zo' (wijs steeds iemand aan en ga de kring rond).
6. De leerlingen gaan het lied steeds meer meezingen. Mocht dit nog niet zo zijn, vraag dan of de poppen (de leerlingen) ook mee kunnen zingen. "Laat je maar horen!"

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Welke bewegingen werden er gekozen?
- Kon je alle bewegingen nadoen? Welke waren erg leuk of juist erg raar?
- Leken de bewegingen op elkaar of zat er veel verschil in?

4. Opdracht: Poppenkastpop

In deze opdracht onderzoeken de leerlingen de bewegingen van een poppenkastpop. Ze bedenken bewegingen, spiegelen bewegingen en doen bewegingen na. Dit doen ze op verschillende soorten muziek.

Kennisdoelen

De leerling:

- kent het verschil (in bewegingen) tussen een pop en een mens;
- kent de begrippen 'voordoen', 'nadoen' en 'spiegelen'.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- kan zelf bewegingen verzinnen die passen bij het lied, spel of de muziek;
- benoemt overeenkomsten en verschillen tussen het eigen spel en dat van medeleerlingen.

Benodigdheden

- speelokaal
- [bijlage 1: mp3 'Ik stond laatst voor een poppenkraam' \(gezongen versie\)](#)
- [bijlage 2: mp3 'Ik stond laatst voor een poppenkraam' \(instrumentale versie\)](#)
- [bijlage 3: mp3 'Mars' uit de Notenkrakerssuite](#)
- [bijlage 4: mp3 'Spiegelmuziek'](#)
- [bijlage 5: mp3 'Aquarium' uit Le carnaval des animaux](#)
- [bijlage 6: mp3 'Slaapmuziek'](#)
- [bijlage 7: mp3 'Daphnis et Cloé' van Maurice Ravel](#)
- [bijlage 8: mp3 'Ik ben een pop die dansen kan' \(versie 1\)](#)
- [bijlage 9: mp3 'Ik ben een pop die dansen kan' \(versie 2, dansimprovisaties\)](#)
- [bijlage 10: mp3 'Ik ben een pop die dansen kan' \(instrumentale versie\)](#)
- [bijlage 11: mp3 'Ik ben een pop die dansen kan' \(instrumentale versie 2, dansimprovisaties, optioneel\)](#)
- [bijlage 12: tekst 'Ik stond laatst voor een poppenkraam' \(voor de leerkracht\)](#)
- [bijlage 13: tekst 'Ik ben een pop die dansen kan' \(voor de leerkracht\)](#)

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren en presenteren.

Onderzoek: Poppenkastpop

Deze opdracht kan op twee verschillende momenten in de week worden gedaan, bij voorkeur in het speelokaal. Laat de kinderen eventueel wat verkleedkleden aandoen, om zich meer in te kunnen leven als poppenkastpop.

Zet bijlagen 1 t/m 7 en bijlage 12 klaar (zie benodigdheden) en doorloop onderstaande stappen.

Deel 1 (20 tot 25 minuten)

1. Zing nog een keer het lied 'Ik stond laatst voor een poppenkraam' (gebruik hiervoor bijlage 1 of 2).
2. Vraag aan de kinderen of ze nog weten waar het lied over gaat en wat je deed met de bewegingen. (Iemand bedenkt een beweging die je gezamenlijk uitvoert in het lied.)
3. Vraag aan circa vijf kinderen of ze achter jou willen staan en je willen nadoen. Zet 'Mars' uit de *Notenkrakerssuite* (bijlage 3) aan en doe zelf eenvoudige bewegingen voor die passen bij

de muziek en die een aantal keer herhaald worden. Het groepje doet je na. De kinderen letten goed op of de bewegingen veranderen en proberen dit te volgen. Hierbij kunnen bijvoorbeeld loop-, zwaai- en tikbewegingen bedacht worden.

4. Vraag nu of een leerling jouw rol kan overnemen. Doe dit ook weer met een groepje van circa vijf kinderen. Vertel erbij dat als de muziek stopt, de kinderen stil moeten staan.
5. Verdeel de klas nu in groepjes van circa vijf kinderen en wijs in elk groepje een leider aan. De leider bedenkt de bewegingen. Spreek met de kinderen af dat wanneer de muziek stopt, iedereen stilstaat. Stop de muziek een aantal keren en wissel de leider binnen elk groepje zodat iedereen een keer aan de beurt komt. De rijen mogen uiteraard niet tegen elkaar botsen. Daarna gaan alle leerlingen weer zitten.
6. Vraag of een oudste leerling tegenover jou komt staan. Zet 'Spiegelmuziek' (bijlage 4) aan. Vraag aan de leerling of hij of zij je kan nadoen. Doe dit ook een keer andersom. Het lijkt alsof er een spiegel tussen jullie in staat. Als de een zijn arm beweegt, doet de ander dat na. (Je kunt uiteraard ook met een echte spiegel laten ervaren wat er gebeurt voordat je met deze opdracht begint.)
7. De leerling gaat weer zitten. Vraag of alle kinderen jou willen nadoen.
8. Vraag of iemand jouw rol kan overnemen. Doe dit een aantal keren.
9. Laat de leerlingen deze opdracht ook in tweetallen uitvoeren (of in gedeeltes als de groep te groot is) en wissel nog een keer van rol.

Deel 2 (20 tot 25 minuten)

10. Vraag het volgende aan de kinderen: "Kunnen wij als poppenkastpoppen ook allemaal zelf bewegingen bedenken zonder dat we elkaar nadoen?" Leg uit dat je dus niet naar elkaar hoeft te kijken als de muziek start. Je mag het helemaal zelf verzinnen.
11. De kinderen staan nu niet achter elkaar maar verdeeld over de ruimte (eventueel kun je hoepels gebruiken). Laat eerst weer een groepje van vijf of zes kinderen beginnen. Zet 'Aquarium' uit *Le carnaval des animaux* (bijlage 5) aan. Dit keer is de muziek heel anders. Zet de muziek stil na een tiental seconden en vraag welk soort muziek ze hebben gehoord. (Is de muziek rustig of snel, hard of zacht, enzovoort.) Welke bewegingen hebben de kinderen gemaakt? Pasten die goed bij de muziek?
12. Laat nu alle leerlingen (of als de groep te groot is, in een aantal gedeeltes) een eigen plek zoeken in het lokaal en zet het muziekfragment weer aan. Iedereen beweegt op zijn of haar eigen manier.
13. Herhaal dit eventueel, maar vertel dat de muziek tussendoor een aantal keren stop wordt gezet en dat de leerlingen dan als een standbeeld blijven staan. Mochten ze dit lastig vinden, dan kun je eerst een korte oefening doen door te zeggen: "Eén, twee, drie... sta stil!". Neem dan zelf een standbeeldhouding aan en herhaal dit een aantal keren totdat iedereen meedoet en doorheeft wat er bedoeld wordt.
14. De kinderen eindigen weer als standbeeld. Zet nu 'Slaapmuziek' (bijlage 6) aan. Vertel tijdens de muziek dat de poppen allemaal moe zijn geworden en langzaam stoppen met bewegen, rustig naar beneden gaan, gaan zitten, liggen, soms nog even draaien of een arm uitrekken en dan... in slaap vallen.
15. Tot slot zet je 'Daphnis et Cloé' van Maurice Ravel (bijlage 7) aan en vertel je dat de kinderen langzaam wakker worden, de zon komt op, je wrijft in je ogen en... staat op.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Hoe beweegt een poppenkastpop? Is dat anders dan hoe een jongen en meisje bewegen?

Uitvoeren: Poppenkastpop

Zet het volgende klaar:

- Bijlagen 8 t/m 11 en bijlage 13
- De koffer met daarin de diverse poppenkastpoppen en knuffels (stop er in ieder geval een beer en een piraat in).
- Vier instrumenten, bijvoorbeeld sambabal/schud-ei, claves, schellenraam/belletjes, tamboerijn (eventueel kun je er alvast meer van dezelfde instrumenten apart houden.)

De opdracht kan op verschillende momenten in de week worden gedaan. Doorloop onderstaande stappen.

Deel 1 (25 minuten)

1. Doe de koffer open en pak een van de poppenkastpoppen eruit. Zet het lied 'Ik ben een pop die dansen kan' aan (bijlage 8, het lied staat in Eigenwijs en de originele titel is 'Wonderdieren') en laat de pop 'meezingen' (playbacken) met het eerste couplet over de pop. Zet het lied vervolgens op pauze.
2. Vraag de kinderen wat de pop allemaal kan in het lied. (Dansen, zingen, praten.)
3. Vraag of één leerling zou willen dansen als een pop tijdens het lied bij de eerste twee regels ('ik') en vraag of een andere leerling zou willen dansen bij het gedeelte 'hij'. Zet het eerste gedeelte nogmaals aan.
4. Herhaal dit eventueel.
5. Doe de koffer open en haal de beer eruit. Zou deze beer ook kunnen dansen, zingen en praten? Luister maar! Zet het tweede gedeelte van het lied aan.
6. Herhaal stap 3, maar nu als beer.
7. Doe de koffer open en haal de piraat eruit. Herhaal stap 5 en 6. De kinderen kunnen uiteraard meezingen, ze hebben het lied nu al een aantal keren gehoord.
8. Dansen de pop, de beer en de piraat allemaal hetzelfde? Wat is er verschillend?
9. Verdeel de klas in drie groepen: poppen, beren en piraten. Gebruik nu versie 2 van het lied (bijlage 9). Hierin hoor je elke keer een gezongen couplet gevolgd door een instrumentaal gedeelte. Zet het lied aan en vraag aan de kinderen om eerst allemaal mee te zingen met het stukje over de pop. Vervolgens dansen alleen de poppen tijdens het instrumentale gedeelte, waarna ze gaan zitten. Het stukje met de beer wordt weer door iedereen meegezongen, waarna alleen de beren tijdens het instrumentale gedeelte dansen, enzovoort.

Deel 2 (15 minuten)

10. Als je in delen werkt, kun je stap 9 herhalen om weer in het onderwerp te komen.
11. Leg de koffer in het midden. Zitten er nog andere soorten poppen of dieren in de koffer? Laat één kind een andere pop/knuffel uit de koffer halen dan de drie die tot nu toe in het lied zijn voorgekomen.
12. Zing het lied met de kinderen, maar nu met de nieuwe naam erin. Bijvoorbeeld: Ik ben een koning die ..., Ik ben een prinses die ..., Ik ben een konijn die Gebruik hiervoor de instrumentale versie van het lied (bijlage 10).
13. Herhaal stap 11 en 12 zo vaak als je wilt en zolang de aandacht er is.

Deel 3 (20 tot 25 minuten)

14. Haal de koffer weg uit de kring, ga zitten en vraag of de leerlingen alleen willen kijken, ze mogen niet meezingen. Zet het eerste gedeelte van de gezongen versie van het lied aan (bijlage 8) en klap steeds mee op de woorden 'dansen kan', 'zingen kan', 'praten kan'.

15. Vraag aan de kinderen bij welke woorden je mee hebt geklapt. Vraag nu of ze mee willen doen. Zet het lied weer aan. Als dit goed gaat, ga dan verder.
16. Leg vier ritme-instrumentjes in het midden van de kring (zie benodigdheden).
17. Pak één van de instrumentjes en zet het lied weer aan. Laat zien dat het instrument alleen meespeelt met de woorden die we zojuist hebben geklapt. Daarbuiten is het instrument stil.
18. Leg bij vier kinderen een instrument voor hun voeten en vraag of ze mee willen spelen met het lied. Let op: ze pakken het instrument pas op als je het aangeeft! De andere kinderen klappen mee.
19. Herhaal dit een aantal keren en geef steeds andere kinderen een instrument. Uiteraard kun je dit ook met meerdere instrumenten tegelijk doen.
20. Als dit goed gaat, kun je bijlage 9 gebruiken. Bij de zanggedeeltes spelen de kinderen met een instrument bij de juiste woorden mee. In plaats van dansimprovisaties kan er ook op een instrument geïmproviseerd worden. Wijs één leerling aan die dat kan doen. Het is verstandig om het een keer zelf voor te doen, zodat ze weten wat de bedoeling is en wanneer ze wel of niet mogen spelen.
21. Je kunt stap 20 herhalen, maar nu bijvoorbeeld met twee kinderen die tegelijkertijd improviseren. Daarbij is het belangrijk dat het twee verschillende instrumenten zijn, zodat je ze individueel goed kunt horen. Stap 20 en 21 kun je herhalen zoals dat wenselijk is.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Hoe gaat het zingen van het lied?
- Lukte het om muziekinstrumenten bij het lied te gebruiken op de plekken waar dat was afgesproken? Hoe vind je het om zelf iets te improviseren/verzinnen?

Presenteren: Poppenkastpop

Probeer een aantal presentatievormen uit. Bijvoorbeeld:

- Verdeel de klas in drie groepen.
 - Groep één zingt en speelt op een instrument zoals geoefend is in de lessen.
 - Groep twee doet de bewegingen tijdens het instrumentale gedeelte.
 - Groep drie improviseert op een instrument tijdens het instrumentale gedeelte.
- Verdeel de klas over meerdere groepen, elke keer rekening houdend met een nieuw couplet.
- Een eigen variant.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Wat zag je bij de andere leerlingen dat je leuk, grappig, goed vond? Welke verschillende bewegingen heb je gezien?
- Hoe ging het zingen en het spelen van het lied? Lukt het om op je beurt te wachten en dan te zingen en te bewegen?

5. Opdracht: Een poppenhuis

In deze opdracht onderzoeken de leerlingen welke instrumenten passen bij het bouwen van een poppenhuisje. Boren, zagen, timmeren en verven horen daar allemaal bij. Aan de hand van het lied 'Een huisje voor jou en mij' zoeken de leerlingen naar geluiden die het lied kunnen begeleiden en uitbeelden. Vervolgens doen ze verschillende 'timmer-ritmes' na. Ook proberen ze nieuwe ritmes te bedenken.

Kennisdoelen

De leerling:

- weet welke klusgereedschappen er zijn en welke instrumenten die gereedschappen goed kunnen verklanken;
- kent het verschil tussen kort en lang, langzaam en snel, hard en zacht.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- kan op verschillende instrumenten spelen die horen bij de verschillende klusgereedschappen;
- kan meespelen met het ritme van verschillende muziekstukken en kan ritmes nadoen en zelf verzinnen.

Benodigdheden

- instrumenten zoals woodblocks, claves (ritmestokjes), handtrom, quiro (rasp), schudeitjes, maracas (sambaballen), triangel (je kunt ook dingen zoals bouwblokjes uit de bouwhoek en een geribbeld mandje gebruiken)
- eventueel wat klusgereedschap met in ieder geval een hamer, zaag en verfkwast
- Schooltv-filmpje [Een huis bouwen met Flip de beer](#)
- een haas (knuffel) voor de extra bouwopdracht
- [bijlage 14: mp3 'Een huisje voor jou en mij' \(gezongen versie\)](#)
- [bijlage 15: mp3 'Een huisje voor jou en mij' \(instrumentale versie\)](#)
- [bijlage 16: mp3 'Ritmisch tussenstuk voor- en nadoen'](#)
- [bijlage 17: mp3 'Snel en langzaam' \(bouwmuziek 1\)](#)
- [bijlage 18: mp3 'Braziliaanse muziek' \(bouwmuziek 2\)](#)
- [bijlage 19: mp3 'Pizzicato Polka' \(bouwmuziek 3\)](#)
- [bijlage 20: mp3 'Oefenritmes improvisatiedeel'](#)
- [bijlage 21: mp3 'Improvisatiedeel zelf ritmes bedenken'](#)
- [bijlage 22: tekst 'Een huisje voor jou en mij' \(voor de leerkracht\)](#)

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren en presenteren.

Onderzoek: Een poppenhuis

Tip! Vind je het leuk als de kinderen ook aan de slag gaan met ruimtelijk inzicht, meten, inschatten en bouwen? Dan is het mogelijk om aan de hand van het filmpje uit deel 1 de kinderen zelf een huis voor haas te laten bouwen. Je kunt in dit geval haas (een knuffel) laten zien en vragen of de kinderen een huis voor haar kunnen bouwen. Dit kun je eventueel ook onderbrengen bij het werken in groepen.

Deze opdracht kan op verschillende momenten in de week worden gedaan. Doorloop onderstaande stappen.

Deel 1 (20 minuten)

1. Kijk met elkaar naar het Schooltv-filmpje [Een huis bouwen met Flip de beer](#).
2. Bespreek wat jullie hebben gezien. Wat heb je eigenlijk allemaal nodig om een huis te kunnen bouwen?
3. Pak de gereedschapskist of verschillende klusgereedschappen. Stel de volgende vragen: Wat zie je allemaal? Wat kun je ermee doen? Welk geluid maakt een hamer eigenlijk?
4. Zet het eerste gedeelte van het liedje 'Een huisje voor jou en mij' (bijlage 14) aan (stop voordat het ritmische tussenstuk begint). Doe zelf steeds mee met 'tik, tik, tik' en doe net alsof je tikbewegingen maakt met een hamer. Als het goed is doen de kinderen mee.
5. Vraag of de kinderen hebben gehoord wat er met de hamer gemaakt wordt? (Een stoel.) Vraag of ze mee willen helpen met bouwen. Laat nu het fragment doorlopen en zet het pas aan het eind van het ritmische tussenstuk op pauze.
6. Vraag wat er gebeurde in het tussenstuk. (Kinderen zullen waarschijnlijk zeggen dat er iets gebouwd wordt met de hamer.) Wat zijn ze ook alweer aan het bouwen? (Een stoel.)
7. Gebruik eventueel bijlage 16 om het tussenstuk te oefenen. De eerste regel wordt eerst voorgedaan (leg je vinger op je mond en een hand bij je oren om aan te geven dat ze eerst stil luisteren) en daarna doe je dat met de kinderen na. Doe dit ook zo met de tweede regel. Herhaal dit een paar keer. Zing daarna het eerste couplet + het ritmische tussenstuk nog een keer in zijn geheel.
8. Herhaal stap 3 (laatste vraag) t/m 6, maar nu voor de zaag. Het tussenstuk is ritmisch hetzelfde, dus dat doen ze waarschijnlijk vrij makkelijk mee.
9. Doe dit ook met de kwast.
10. Zing nu het liedje in zijn geheel.

Deel 2 (20 minuten)

11. Als je in delen werkt, dan kun je het lied nog een keer in zijn geheel zingen om weer in het onderwerp te komen. Welke klusgereedschappen hebben we allemaal in het liedje gebruikt? (Hamer, zaag en kwast.)
12. Leg een aantal verschillende instrumenten in de kring: woodblock, claves, quiro/rasp, schud-ei, maracas/sambabal. Mocht je deze instrumenten niet hebben, dan kun je ook alternatieven gebruiken, zoals twee bouwblokjes in plaats van een woodblock of claves, een plastic flesje met ribbels of een ringband met pen in plaats van de quiro (rasp) en een pakje rijst of hagelslag in plaats van een schud-ei of sambabal.
13. Kunnen we de bouwgeluiden van de hamer, zaag en kwast ook met muziek maken? Welke instrumenten zou je dan kunnen gebruiken? Laat leerlingen om de beurt een instrument pakken, erop spelen en aangeven voor welk van de gereedschappen ze dat willen gebruiken. Laat hen uitleggen waarom ze dat instrument geschikt vinden. Klinkt het geluid kort of lang? Zacht of hard? (Hamer = woodblock/claves, zaag = quiro (rasp), kwast = schud-ei of maracas/sambabal.)
14. Laat met het woodblock of de claves zien hoe je deze bij het liedje gebruikt. Zing dan alleen het eerste couplet (of gebruik de opname hierbij). Stel de vragen: Tik ik de hele tijd op mijn instrument? Bij welke woorden tik ik mee?
15. Deel nu alle instrumenten uit en verdeel de klas in timmer-, zaag- en verfgroepjes. Leg de instrumenten voor de voeten van de kinderen zodat je bepaalt wanneer ze deze mogen gebruiken. Vraag nog een keer voor de zekerheid of ze hun vinger op willen steken als ze een instrument hebben dat bij de hamer hoort. Doe dit ook voor de zaag en de kwast.
16. Zing en speel nu het hele lied. Geef steeds met een gebaar aan dat een bepaalde groep de instrumenten mag pakken en aan het eind van het ritmische tussenstuk ook weer mag neerleggen.
17. Uiteraard kun je dit een paar keer herhalen (zolang de concentratie dit toelaat) en de groepjes laten wisselen van instrument.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Welke instrumenten hebben jullie gekozen om de bouwgeluiden mee te maken?
- Waarom hebben jullie die gekozen?

Uitvoeren: Een poppenhuis

Deze opdracht kan op verschillende momenten in de week worden gedaan. Doorloop onderstaande stappen.

Deel 1 (10 tot 15 minuten)

1. De verschillende instrumenten uit de vorige opdracht aangevuld met de triangel liggen in het midden van de kring. Zorg dat er voor iedere leerling een instrument is. Als je niet genoeg instrumenten hebt, kunnen ook voorwerpen zoals bouwblokjes, pollepels, potloden e.d. gebruikt worden.
2. Tik één keer op de claves. Hoe klinkt dat? (Kort.) Geef de claves aan een leerling.
3. Tik één keer op de triangel. Daarna tikt de leerling op de claves. Wat is het verschil? Luister goed naar de triangel, totdat je het geluid helemaal niet meer hoort. De leerlingen kunnen eventueel hun hand opsteken als ze hem horen en naar beneden doen als het geluid weg is.
4. Hoe vaak kun je op de claves tikken voordat het geluid van de triangel weg is? Laat de leerling op de claves tikken (en jij op de triangel). Tel eerst af: "1 – 2 – doe maar mee".
5. Deel de instrumenten uit en leg ze voor de voeten van de leerlingen. Vraag of de leerlingen mee willen tikken totdat ze de triangel niet meer horen. Tel eerst weer af: "1 – 2 – doe maar mee". Tik op de triangel. Waarschijnlijk maken de leerlingen teveel geluid om goed te kunnen horen wanneer de triangel stopt.
6. Waarom kun je het niet goed meer horen? (Het is te hard.) Nog eens doen en dan heel zacht tikken zodat iedereen de triangel kan horen. Laat weer zien wanneer ze de instrumenten mogen pakken en tel weer (heel zachtjes) af.

Deel 2 (20 tot 25 minuten)

Let op:

- beluister bijlagen 17 t/m 19 van tevoren.
 - de volgorde van werken in de les is hier steeds: eerst meetikken/-lopen/-bewegen en dan pas met de instrumenten.
7. Nu gaan we met z'n allen het huis bouwen. Praat met de leerlingen over bouwplekken; daar staat soms de radio aan. Waarom? Het is fijner om op muziek te werken, dan heb je een ritme. Maar de muziek heeft wel invloed op wat je doet. Hoe bouw je als het hele drukke muziek is? Of als het hele langzame muziek is?
 8. Vraag aan de leerlingen of ze met je mee willen doen. Zet bijlage 17 aan en tik met twee handen in de maat mee op je benen. Je tikt eigenlijk mee met de hartslag van het nummer. (Het fragment wisselt af met langzaam en snel maar vertel dat nog niet!) Ga er ook bij lopen op je plaats, klappen, enzovoort. Kan een van de kinderen ook nog een andere beweging bedenken?
 9. Bespreek het meespelen na. Hoe klonk de muziek? Was deze hard of zacht, snel of langzaam?
 10. Leg bij alle kinderen een instrument voor de voeten neer. Speel het stuk nogmaals af maar laat nu meespelen op de instrumenten. Geef de leerlingen de opdracht om gezamenlijk te tikken (allemaal even snel, even hard of zacht).
 11. Herhaal stap 8 t/m 10 met bijlage 18. Hier zal ook het woord 'vrolijk' naar voren komen.

12. Herhaal stap 8 t/m 10 met bijlage 19. Let op: dit is geen muziekstuk met een vaste hartslag. Je kunt hier meegaan met het ritme van de viool. Dit werkt het beste als je met twee handen timmerbewegingen maakt. Aan het einde van elke zin hoor je 'tik, tik' en begint het volgende gedeelte.
13. Herhaal dit 'meespelen' van bijlage 17 t/m 19 zolang de concentratie er is en eventueel ook nog op andere momenten in de week. Bijvoorbeeld als je in de kring zit, als spelletje tussendoor.

Deel 3 (20 tot 25 minuten)

14. Vertel dat we de vorige keer allemaal tegelijk hebben meegespeeld op de muziek (eventueel kun je dit nog één keer herhalen, om het weer op te frissen). Zou dat in het echt ook zo zijn? Doen jullie in de bouwhoek altijd alles helemaal hetzelfde? (Nee.) Vertel dat niet iedereen altijd op dezelfde manier timmert of zaagt.
15. Vertel dat we gaan luisteren naar verschillende bouwritmes. Eerst gaan we luisteren en dan doen we het na. Doe eventueel eerst voor wat er bedoeld wordt voordat je het fragment laat horen. Je klapt bijvoorbeeld eerst drie keer terwijl de kinderen luisteren en daarna doen ze het na. Zet bijlage 20 aan.
16. Oefen dit eventueel een paar keer. Dit kun je ook met instrumenten doen.
17. Vraag of iemand ook iets kan bedenken dat de klas na kan doen. Doe dit een aantal keren zonder muziek erbij. Dit kan gelijk met een instrument, maar het kan ook eerst met alleen klappen.
18. Herhaal het, maar nu met muziek. Gebruik hiervoor bijlage 21.
19. Het zelf verzinnen, improviseren, kan nu ook met de instrumentale versie van het lied (bijlage 15). De kinderen kunnen meezingen met de verschillende coupletten en tijdens het instrumentale gedeelte kan er iets bedacht worden. Dat kan op twee manieren:
 - één of twee leerlingen gaan in die tijd zelf het hele gedeelte improviseren;
 - één of twee leerlingen verzinnen een kort 'bouwritme' en de groep doet het na.
 Het is vooral lastig om gevoel te krijgen voor hoe lang het tussenstuk duurt. Als een kind tijd nodig heeft om iets te bedenken, dan kan het zijn dat het gedeelte alweer voorbij is. Maar dat is uiteraard helemaal geen probleem en zeker niet fout!

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Wat is het verschil tussen een houten instrument en een triangel?
- Lukt het om met z'n allen tegelijk te tikken op de muziek? Was dat moeilijk of juist makkelijk? Waarom?

Presenteren: Een poppenhuis

Maak één geheel van het lied 'Een huisje voor jou en mij'. Gebruik hiervoor de instrumentale versie (bijlage 15). Verdeel de klas in een:

- timmergroepje + bijbehorende instrumenten;
- zaaggroepje + bijbehorende instrumenten;
- verfgroepje + bijbehorende instrumenten;
- groepje dat een 'bouwritme' improviseert in de tussenstukken.

Laat de presentatie eventueel zien aan een andere groep of aan ouders.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Lukte het om zelf een ritme te verzinnen/improviseren? Waarom wel of niet?
- Wat vind je van de presentatie?

6. Opdracht: Poppentotaaltheater

In deze laatste opdracht komen alle onderdelen van het project samen. Met behulp van een digitaal prentenboek wordt er toegewerkt naar een eindpresentatie met verhaal, spel, dans, zang, muziek en improvisatie. Iedere leerling krijgt hierbij zijn eigen rol.

Kennisdoelen	De leerling kent de begrippen 'poppenhuis', 'poppenkastpop' en 'theater'.
Vaardigheidsdoelen	De leerling kan samen met de andere leerlingen het verhaal met bijbehorende liedjes, dans en instrumenten uitvoeren en kan daarbij samenwerken en zijn eigen aandeel uitvoeren.

Benodigdheden

- digibord

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren en presenteren. Aan het eind van deze opdracht staan evaluatievragen die betrekking hebben op het hele project.

Onderzoek: Poppentotaaltheater

Zet het volgende klaar:

- de video [Meneer Haas gaat bouwen'](#)
- een haas of konijn (knuffel) en eventueel een koe, geit en vlinder

Doorloop de volgende stappen:

1. Laat het digitale prentenboek [Meneer Haas gaat bouwen'](#) zien. (Een alternatief kan zijn: het boek *Beer bouwt een winterhuis* van John Yeoman & Quinten Blake. Uiteraard pas je de personages hierop aan.)
2. Bespreek wat de leerlingen hebben gezien. Wat was er aan de hand? Wie hebben er allemaal geholpen en waarmee?
3. Laat de leerlingen het verhaal gedurende de week naspelen in de poppenhoek.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Hoe ga je voor Haas een huis bouwen?
- Wat heb je dan allemaal nodig?

Uitvoeren: Poppentotaaltheater

In dit gedeelte werk je toe naar een vorm van totaaltheater die goed bij de klas past. Het is de bedoeling dat een lied/de liedjes, het verhaal en bijbehorende dans en instrumenten samenkomen in een eindpresentatie. Je kunt zelf kijken of je de gemaakte huizen van de kinderen gebruikt als achtergrond van het verhaal of een echte poppenkast.

Doorloop de volgende stappen:

1. Denk na over de uiteindelijke volgorde. Met welk lied wil ik starten? Vertel ik zelf het verhaal of laat ik de kinderen dat doen? Op welke momenten zet ik de andere liedjes in? En waar sluit ik mee af? Een suggestie zou kunnen zijn:

- 'Ik stond laatst voor een poppenkraam' (het publiek kan eventuele bewegingen nadoen).
- Vervolgens kan het gaan over een pop. Welke poppen liggen daar nu in de mand/op de tafel? Dat kunnen haas, koe, geit en vlinder zijn die ook in het filmpje voorkomen. Uiteraard kun je het verhaal ook aanpassen en dingen toevoegen. Wie weet hebben kinderen al een hele leuke variant bedacht in de poppenhoek.
- In het digitale prentenboek komt koe de planken brengen. Het eerste deel van het lied 'Een huis voor jou en mij' zou hier heel goed bij passen, samen met de bijbehorende instrumenten.
- Dit kun je ook doen na het gedeelte waarin de geit de zaag komt brengen.
- Het gedeelte van het verven kan er eventueel nog tussen worden gezet in het verhaal.
- Tot slot nodigt hij alle dieren uit en is het een groot feest. Daar zou het lied 'Wonderpop' goed bij passen. Hierbij kan ook gedanst worden. De tekst kun je aanpassen (wonderhaas, wonderkoe, wondergeit). Eventueel kan het publiek ook meedansen.

2. Verdeel alle rollen/taken en oefen meerdere malen.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Hoe ziet jouw huis voor haas eruit? Hoe heb je dat gemaakt?
- Is het lastig om het verhaal met de klas uit te voeren? Waarop moet je bij het uitvoeren allemaal letten?

Presenteren: Poppentotaaltheater

Als de uiteindelijke vorm af is, dan kunnen jullie presenteren. Kleed het geheel aan met verkleedkleden, attributen en de eventueel zelfgemaakte huizen van de kinderen. Nodig daarvoor ouders of een andere klas uit. Film de presentatie als je in de gelegenheid bent.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Hoe ging het optreden?
- Waarover was je tevreden?
- Was je tevreden over de rol die je had?
- Hoe was de samenwerking met de hele klas?

Evalueren

Bespreek met de leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen.

- Hoe was het om bewegingen/ritmes van anderen na te doen?
- Heb je ook zelf bewegingen/ritmes verzonnen? Hoe vond je dat?
- Houd je meer van zingen, van bewegen of van spelen? Waarom?

